

Shromážděné poznatky: pokud nejsou programy výběrů škol dobře navrženy, mohou zvýšit segregaci a nerovnost ve vzdělávání

Sociálně-ekonomickou segregaci mezi školami lze částečně vysvětlit rezidenční segregací. Ačkoliv politiky daného města hrají důležitou roli při napravování nerovností, schémata výběru škol rovněž mohou přispět ke zmírnění nebo naopak k rozšíření sociálně-ekonomických rozdílů mezi školami při přijímání žáků do škol. Schémata výběru škol, které neberou v úvahu rovnost, mohou vyústit ve větší „třídění“ a segregaci studentů podle schopností, příjmu a etnického původu (Musset, 2012).

Výzkum ukázal, že školy, na něž se hlásí větší počet žáků, než jsou schopny pojmout, jsou při přijímání selektivní a mají tendenci vybírat si ty nejlepší budoucí studenty, kteří se snaže vyučují a jsou schopni se více naučit, přičemž „odhánějí“ žáky, kteří by si nevedli tak dobře (Lubienski, 2006; Van Zanten, 2009). Kromě toho majetnější rodiče si zvolí školu lépe, protože mají více informací a zdrojů a obvykle zapíší své děti do vysoce kvalitních škol. Naopak znevýhodnění rodiče mají tendenci se výběrem příliš nezaobírat a posílají své děti do místních škol v blízkém sousedství. Méně vzdělané rodiny se mohou potýkat s větším počtem potíží při shánění informací, které potřebují k informovanému rozhodnutí o výběru školy, nebo mohou mít odlišné preference s ohledem na charakteristiku školy (Hastings, Kane a Staiger, 2005). Výběr školy může zvýšit rozdíly mezi školami z hlediska výkonnosti a sociálně-ekonomického prostředí a je třeba říci, že v mnoha zemích jsou tyto rozdíly skutečně značné. Mohou se ještě prohloubit, pokud rodiče postrádají relevantní informace a školy si mohou vybrat své studenty, pokud nejsou k dispozici vouchery, které by pokryly náklady, a nejsou zavedeny ani přiměřené finanční mechanismy.

I když rodiče mohou mít zájem o problematiku rovnosti a integrace a mohou podporovat školy v sousedství svého bydliště, zároveň se snaží svým dětem zajistit to „nejlepší“ vzdělání (Crozier a kol., 2008; Raveaud a Van Zanten, 2007). Rodiče pocházející z majetnějších vrstev mají tendenci vyhýbat se školám s velkým počtem znevýhodněných žáků a výzkum prokázal, že rodiče dávají přednost školám s populací, která etnicky odpovídá jejich vlastní rodině (Schneider a Buckley, 2002; Hastings, Kane a Staiger, 2005)⁸. Všechny tyto prvky přispívají k sociálně-ekonomické segregaci mezi školami.

Soukromé školy poskytují rodičům možnost výběru. V některých zemích OECD navštěvuje soukromé školy významný počet žáků. Soukromou školou se myslí instituce, která je řízena a spravována soukromě. V některých zemích mohou soukromé školy dostávat prostředky ze státního rozpočtu, čímž lze vysvětlit i počet znevýhodněných žáků, kteří tyto školy navštěvují. Obr. 2.2 ukazuje zásadní rozdíly mezi zeměmi OECD v počtech žáků zapsaných na soukromé školy podle sociálně-ekonomického zázemí. V některých státech, jako je Korea a Finsko, existují malé, případně žádné, rozdíly v sociálně-ekonomickém zázemí s ohledem na docházku do soukromých škol. Nicméně v jiných zemích, jako je např. Chile nebo Španělsko, můžeme sledovat naprosto jiná schémata mezi zvýhodněnými a znevýhodněnými žáky, což opět přispívá k větší segregaci.